

Gymnasielagen och kraven på arbete

Information till kretsar

Möter kretsen ungdomar med uppehållstillstånd med stöd av nya gymnasielagen? För att de som omfattas av lagen ska få möjlighet att stanna i Sverige efter gymnasiet krävs att de inom sex månader efter avslutade gymnasiestudier har fått ett arbete.

Det ställs höga krav på dessa arbeten för att de ska kunna ligga till grund för fortsatta uppehållstillstånd. Det är viktigt att både ungdomarna själva och möjliga arbetsgivare förstår vikten av att ungdomarna får en anställning som uppfyller lagkraven. Den här vägledningen syftar till att vara en hjälp på vägen för kretsar och frivilliga som vill stötta ungdomarna i den processen.

Bakgrund

Runt 8 000 ungdomar har beviljats tillfälliga uppehållstillstånd i Sverige för att kunna studera på gymnasienivå. Majoriteten av dessa unga vuxna kommer att avsluta sina gymnasiestudier under de närmaste två åren. Efter avslutade studier kommer ungdomarna att utvisas till sina hemländer om de inte inom sex månader efter avslutade studier kan visa att de kan försörja sig genom arbete.

Ungdomarna är utspridda över hela landet vilket innebär att det i varje kommun endast bor ett begränsat antal personer som omfattas av gymnasielagen, även om många av dem är bosatta i storstäderna. I 271 av våra 290 kommuner bor *färre* än 50 ensamkommande ungdomar.¹ Detta innebär att om endast ett mindre antal arbetsgivare per kommun har möjlighet att anställa personer från målgruppen så ökar möjligheterna för fler ungdomar att få ett fortsatt uppehållstillstånd.

Lagkrav för fortsatt uppehållstillstånd

För att ett arbete ska kunna ligga till grund för ett uppehållstillstånd för arbete krävs följande:

- Arbetet ska vara en tillsvidareanställning eller vara gällande under minst två år från det att Migrationsverket fattar beslut i ärendet. Arbetsgivaren kan därför behöva ha marginal för handläggningstiden.

¹ Länsstyrelsen, *Med uppehållstillstånd för studier - Nationell kartläggning av situationen för ensamkommande unga med uppehållstillstånd för studier*, bilaga 2, <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.28b736e116b92f026bc4423/1562135152628/Med%20uppeh%C3%A5llstillst%C3%A5nd%20f%C3%B6r%20studier.pdf>. Av bilagan framgår vart det bor fler än 50 personer från målgruppen i kommunen.

- Ungdomen måste kunna försörja sig på den lön som arbetet genererar. Det innebär att inkomsten måste vara hög nog för att han eller hon inte ska vara beroende av försörjningsstöd enligt Socialtjänstlagen.²
- Anställningen får inte vara subventionerad med någon form av statligt bidrag, så som exempelvis introduktionsjobb.
- En provanställning kan endast ligga till grund för ett permanent uppehållstillstånd om det är tydligt att provanställningen kommer att övergå i en tillsvidareanställning.³
- Anställningen måste ha påbörjats och arbetsgivaren måste ha informerat Skatteverket om anställningen innan uppehållstillståndet för gymnasiestudier gått ut.
- Avtalsvillkoren får inte vara sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller branschpraxis. Arbetsgivaren måste ha sjuk-, trygghets-, liv- och tjänstepension som är på samma nivå som kollektivavtal eller bättre.

Anställningen ska vara en tillsvidareanställning eller vara gällande under minst två år.

I första hand anser Migrationsverket att en tillsvidareanställning bör ligga till grund för ett fortsatt uppehållstillstånd. Om tjänsten inte är en tillsvidareanställning måste anställningstiden vara minst två år från det att Migrationsverket fattar beslut i ärendet. Det är därför viktigt att arbetsgivaren lägger till marginal för handläggningstiden i anställningsavtalet.

Efter att ett uppehållstillstånd beviljats finns inte möjlighet för Migrationsverket att göra efterkontroller. Det finns inte heller möjlighet att återkalla uppehållstillståndet för det fall villkoren för tillståndet inte längre skulle vara uppfyllda. Om anställningen skulle upphöra efter mindre än två år innebär det därför inte några konsekvenser för ungdomens uppehållstillstånd.

Anställningen ska göra det möjligt för ungdomen att försörja sig.

Ungdomen måste kunna försörja sig på den lön som arbetet genererar. Det innebär att inkomsten måste vara hög nog för att han eller hon inte ska vara beroende av försörjningsstöd enligt Socialtjänstlagen. Vid bedömningen av hur hög inkomst som behövs gör Migrationsverket en individuell bedömning av personens behov. Det finns därför inte någon exakt framtagen summa som lönen måste uppgå till.

Anställningen får inte vara subventionerad med någon form av statligt bidrag, så som exempelvis introduktionsjobb/insteigsjobb.

Vad kan kretsen göra?

Som frivillig i en krets finns möjlighet att genom relevant verksamhet förbättra möjligheterna för ungdomar att komma ut i arbetslivet. Det är viktigt att komma ihåg att dessa unga vuxna själva har huvudansvaret för att säkerställa att de får ett arbete som uppfyller lagkraven, men som frivillig har du möjlighet att ge stöttning på vägen.

² På socialstyrelsens hemsida finns möjlighet för att själv räkna på om en person har behov av försörjningsstöd finns eller inte. Socialstyrelsen, Start, Stöd i arbetet, Ekonomiskt bistånd, *Provberäkning ekonomiskt bistånd*, 2019-12-02, <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/ekonomiskt-bistand/provberakning-ekonomiskt-bistand/>.

³ Tidigare har Migrationsverkets bedömning varit att en person som har en pågående provanställning inte kan få permanent uppehållstillstånd, eftersom det är osäkert om anställningen kommer att fortsätta. Migrationsverket meddelade den 6 november 2020 att de ändrar sin tidigare bedömning. Migrationsverket, 2020-11-06, <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyli-i-Sverige/Nyhetsarkiv/2020-11-06-Permanent-uppehallsstand-enligt-den-tillfalliga-lagen---provanstallning-kan-godkannas-i-vissa-fall.html/>.

Verksamhet

Möjligheterna för ungdomar att hitta ett arbete kan underlättas genom riktade insatser i samband med ordinarie rödakorsverksamheter. Sådana insatser kan vara:

- Råd och stöd vid CV-skrivning.
- Förberedande övningar inför arbetsintervjuer.
- Informationsinsatser riktade till ungdomarna om hur de kan söka arbeten, exempelvis genom att visa hur platsbanken fungerar, kontaktvägar till näringslivet, förespråka praktikplatser etc.
- Bjud in relevanta föreläsare till era verksamheter, så som arbetsförmedlingen och arbetsgivare eller andra intressanta aktörer.
- Genom att erbjuda en trygg mötesplats erbjuder kretsen psykosocialt stöd och trygghet till de unga vuxna som befinner sig i en osäker tillvaro.

Informationsspridning

För att öka möjligheterna att hitta arbeten till fler ungdomar är det viktigt att potentiella arbetsgivare har kunskap och förståelse för ungdomarnas situation. Genom informationsinsatser kan kunskapsnivån höjas i er kommun. Sådana insatser kan vara:

- Informationssatsningar riktade till arbetsgivare inom näringslivet om behovet av arbeten och det praktiska tillvägagångssättet för att anställa en ensamkommande ungdom.
- Informationsinsatser riktade till kommunen om behoven av arbeten och konsekvenser för individen och samhället om tillräckligt många arbetstillfällen inte ordnas. Detta kan motivera kommunen att arbeta tillsammans med civilsamhället för att hitta framåtsyftande lösningar.
- Mediala satsningar för att uppmärksamma det lokala behovet. Genom att beskriva hur många unga vuxna som behöver komma in i arbete i kommunen och förklara konsekvenserna av att de inte får arbeten i tid kan fler arbetsgivare motiveras till att vara en del av lösningen.

För att underlätta kretsens arbete finns tips på kommunikationsåtgärder samt framtagen information riktad till arbetsgivare och kommuner på Rednet. Ni kan också kontakta migrationsrådgivningen på telefon 020-415 000.

För att orka ge stöd till andra måste du orka själv. Din insats är värdefull, ta hand om dig!

